

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 247/2015-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. apríla 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészáros (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 S 68/2013-29 z 21. februára 2014 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžd 27/2014 z 12. novembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. marca 2015 osobne do podateľne doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 S 68/2013-29 z 21. februára 2014 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 10 Sžd 27/2014 z 12. novembra 2014.

Zo sťažnosti vyplýva, že v roku 2007 bola sťažovateľovi za drobnú dopravnú nehodu uložená sankcia zákazu vedenia motorových vozidiel na 4 mesiace a finančná pokuta. Následne polícia vyzvala sťažovateľa na vykonanie preskúšania podľa nového zákona a došlo k vydaniu rozhodnutia o odňatí vodičského oprávnenia sťažovateľa. O opravných prostriedkoch sťažovateľa nebolo ešte dosiaľ právoplatne rozhodnuté.

V roku 2012 orgány polície vydali dve rozhodnutia, ktorými uložili sťažovateľovi sankciu zákazu činnosti viesť motorové vozidlo na dobu 5 rokov, ako aj pokutu 5 000 €. Voči týmto rozhodnutiam uplatnil sťažovateľ opravné prostriedky vrátane súdneho preskúmania. V konaní o jednom z opravných prostriedkov uznesením krajského súdu č. k. 5 S 68/2013-29 z 21. februára 2014 bolo konanie zastavené. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 10 Sžd 27/2014 z 12. novembra 2014 bolo uznesenie krajského súdu potvrdené. Uznesenie bolo sťažovateľovi doručené 21. januára 2015.

Sťažnosť smeruje proti uvedeným uzneseniam všeobecných súdov.

Uznesenia krajského súdu a najvyššieho súdu vychádzali z premisy fikcie doručenia rozhodnutia polície o odvolaní sťažovateľa. S týmto skutkovým a právnym záverom sťažovateľ nesúhlasí a vníma ho ako odopretie práva na spravodlivú súdnu ochranu. Podľa názoru sťažovateľa k fikcii doručenia odvolacieho rozhodnutia polície nemohlo dôjsť, lebo doručovanie sa vykonalo len na korešpondenčnú adresu sťažovateľa. O tejto mala polícia vedomosť, avšak musela mať vedomosť aj o tom, že zásielku doručuje sťažovateľovi v čase Vianoc a je logické, že v tomto čase sa môže sťažovateľ zdržiavať v mieste svojho trvalého bydliska. Navyše, zásielka bola označená zavádzajúcim spôsobom ako upovedomenie. Napriek tomu sťažovateľ, ihneď ako sa o uložení zásielky dozvedel na pošte, túto osobne prevzal na polícii. Preto neobstojí záver najvyššieho súdu odvolávajúci sa na zásadu rímskeho práva „vigilantibus iura scripta sunt“. Takýto prístup je v príkrom rozpore so základmi občianskeho súdneho konania vyjadrenými najmä v § 1 až 3 Občianskeho súdneho poriadku, ako aj s princípom spravodlivej ochrany práv, zákonnosti

a nediskriminácie. Všeobecné súdy sa vôbec nevysporiadali s otázkou vzniku fikcie doručenia napriek už uvedeným skutočnostiam, teda že polícia doručovala sťažovateľovi listovú zásielku, ktorej obsahom bolo rozhodnutie, a túto označila ako upovedomenie. Navyše ju doručovala len na korešpondenčnú adresu sťažovateľa vo vianočnom období, kedy vedela a mala vedieť, že sa sťažovateľ zdržiava v danom čase v mieste svojho trvalého bydliska v okrese [REDAKOVANÉ].

Sťažovateľ žiada vydať tento nález:

„(...) Ústavný súd Slovenskej republiky vysloví, že Najvyšší súd SR v konaní vedenom pod sp. zn. 10Sžd/27/2014 a rozhodnutím zo dňa 12.11.2014 a Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5S/68/2013-29 a rozhodnutím zo dňa 21.02.2014 porušil právo sťažovateľa na spravodlivé prejednanie jeho veci nezávislým a nestranným súdom podľa Čl. 6 ods. 1 Prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na spravodlivú súdnu ochranu podľa Čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,

- zruší rozhodnutie Najvyššieho súdu SR č. 10Sžd/27/2014 zo dňa 12.11.2014 a rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave č. 5S/68/2013-29 zo dňa 21.02.2014,*
- vráti vec Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie,*
- prizná sťažovateľovi satisfakciu 3.000,- Eur a náhradu trov konania.“*

II.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 10 Sžd 27/2014 z 12. novembra 2014 vyplýva, že ním bolo potvrdené uznesenie krajského súdu č. k. 5 S 68/2013-29 z 21. februára 2014, ktorým bolo konanie zastavené pre oneskorené podanie žaloby. Podľa skutkového zistenia najvyššieho súdu z obsahu administratívneho spisu vyplýva, že napadnuté rozhodnutie z 31. decembra 2012 označené ako „*Preskúmanie podaného odvolania voči rozhodnutiu(...) zo dňa 30.10.2012 upovedomenie*“ bolo sťažovateľovi doručované na adresu [REDAKOVANÉ]. Keďže sťažovateľ nebol 4. januára 2013 poštovým doručovateľom zastihnutý (išlo o neúspešný pokus o doručenie), bol upovedomený o opakovanom doručení 7. januára 2013, avšak ani tento opakovaný pokus nebol úspešný a

zásielka bola 7. januára 2013 uložená na pošte. Keďže sťažovateľ si zásielku nevyzdvihol ani do 3 dní od jej uloženia, nastala fikcia doručenia upravená v § 24 ods. 2 Správneho poriadku a posledný deň tejto lehoty sa považoval za deň doručenia zásielky. Znamená to, že zásielka bola považovaná za doručení 10. januára 2013. V uvedenom prípade bolo irelevantné, že sťažovateľ zásielku prevzal 19. januára 2013, keďže v zmysle § 24 ods. 2 Správneho poriadku bola zásielka považovaná za doručení už 10. januára 2013. Dvojmesačná lehota na podanie žaloby preto začala sťažovateľovi plynúť 11. januára 2013 (§ 57 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) a jej koniec pripadol na 11. marec 2013 (§ 57 ods. 2 prvá veta Občianskeho súdneho poriadku). Sťažovateľ však žalobu podal osobne krajskému súdu až 18. marca 2013, teda oneskorene. Ako irelevantné sa javí, že sťažovateľ nepovažoval rozhodnutie orgánu verejnej správy o jeho odvolaní za rozhodnutie, ale za list. V zmysle rozhodovacej praxe ústavného súdu a najvyššieho súdu predmetom preskúmania súdom môžu byť i také rozhodnutia orgánov verejnej správy, ktoré nemajú formálne náležitosti, ak sa dotýkajú alebo ak sa môžu dotknúť práv a právom chránených záujmov fyzických alebo právnických osôb. Súdna prax totiž ustálila, že rozhodnutím správneho orgánu je každé rozhodnutie, ktorým sa zakladajú, menia, rušia alebo ktorým môžu byť priamo dotknuté práva a povinnosti právnických a fyzických osôb. Pojem „rozhodnutie“ je označením technickým a je potrebné k nemu pristupovať vždy z hľadiska jeho obsahu, a nie formy. Za spôsobilý predmet súdneho prieskumu sa považujú aj listy s charakterom rozhodnutia vydané príslušným orgánom verejnej správy. Treba dať v tejto súvislosti do pozornosti rímsko-právnu zásadu, podľa ktorej „vigilantibus iura scripta sunt“, teda že práva patria len bdelym, to znamená tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. Irelevantná bola aj námietka sťažovateľa, podľa ktorej mu zásielka nebola doručovaná na adresu jeho trvalého pobytu v obci [REDACTED]. V zmysle § 24 ods. 1 a 2 Správneho poriadku sa zásielky určené adresátovi do vlastných rúk doručujú na adresu, kde sa adresát zdržiava, tzn. že nemusí ísť vždy o adresu trvalého pobytu. V tomto smere sa najvyšší súd plne stotožnil s krajským súdom, keďže sťažovateľ opakovane vo svojich podaniach uvádzal iba adresu [REDACTED] (aj na podanom odvolaní je táto adresa uvedená ako prechodná adresa sťažovateľa), a poštu na uvedenej adrese aj reálne

preberal. Aj napadnuté rozhodnutie orgánu verejnej správy z 31. decembra 2012 prevzal na tejto adrese, pričom nezáležalo na tom, že ho prevzal až v odbernej lehote.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Na rozhodnutie o tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti uzneseniu krajského súdu č. k. 5 S 68/2013-29 z 21. februára 2014, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

Proti uzneseniu krajského súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa mal najvyšší súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v danom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu.

Odlišná je situácia týkajúca sa tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 10 Sžd 27/2014 z 12. novembra 2014. Túto časť sťažnosti treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O

arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Podľa názoru ústavného súdu sú závery najvyššieho súdu dostatočné a presvedčivé. V nijakom ohľade sa nejavia ako arbitrárne či zjavne neodôvodnené. Samotná skutočnosť, že sťažovateľ má na vec odlišný názor, neznamená porušenie označených práv.

Sťažovateľ predovšetkým namieta, že doručovanie napadnutého rozhodnutia orgánu verejnej správy sa vykonalo len na jeho korešpondenčnú adresu, hoci polícia musela mať vedomosť o tom, že zásielku doručuje v čase Vianoc, a je logické, že v tomto čase sa môže sťažovateľ zdržiavať v mieste svojho trvalého bydliska.

V uvedenej súvislosti ústavný súd poznamenáva, že zásielka nebola doručovaná v čase Vianoc, ale až po nich, veď samotné doručované rozhodnutie bolo vydané až 31. decembra 2012, prvý pokus o jeho doručenie sa uskutočnil 4. januára 2013 a opakovaný pokus sa realizoval 7. januára 2013. Sťažovateľ vychádza teda vo svojich úvahách z takých skutkových predpokladov, ktoré nie sú pravdivé. Zároveň vôbec neuvádza nijaké dôkazy, na základe ktorých by polícia mala vedieť, že v čase doručovania rozhodnutia sa sťažovateľ na udanej adrese v [REDACTED] nezdržiaval, resp. že sa zdržiaval v mieste svojho trvalého pobytu v obci [REDACTED]. Samotná skutočnosť, že k doručovaniu došlo krátko po Vianociach, neznamená bez ďalšieho objektívnu vedomosť polície o tom, že sa v uvedenom čase sťažovateľ zdržiaval v mieste trvalého pobytu, teda nie napríklad na zahraničnej dovolenke alebo kdekoľvek inde.

Z pohľadu ústavného súdu treba za rozhodujúcu okolnosť považovať tú skutočnosť, že sťažovateľ ani v odvolacom konaní vedenom najvyšším súdom, ale ani v konaní vedenom ústavným súdom jednoznačne netvrdil, že v čase doručovania napadnutého rozhodnutia sa

zdržiaval v obci [REDACTED], a nepredložil, resp. neponúkol o tom žiadne dôkazy. Iba naznačoval, že v kritickom čase sa zdržiaval v mieste trvalého pobytu.

Podľa § 24 ods. 1 a 2 Správneho poriadku sa dôležité písomnosti, najmä rozhodnutia doručujú do vlastných rúk adresátovi alebo osobe, ktorá sa preukáže jeho splnomocnením na preberanie zásielok. Ak nebol adresát písomnosti, ktorá sa má doručiť do vlastných rúk, zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržiava, doručovateľ ho vhodným spôsobom upovedomí, že písomnosť príde znovu doručiť v určený deň a hodinu. Ak nový pokus o doručenie zostane bezvýsledný, doručovateľ uloží písomnosť na pošte a adresáta o tom vhodným spôsobom upovedomí. Ak si adresát nevyzdvihne písomnosť do 3 dní od uloženia, posledný deň tejto lehoty sa považuje za deň doručenia, aj keď sa adresát o uložení nedozvedel.

Z citovaného ustanovenia vyplýva, že jednou zo základných podmienok fikcie doručenia (posledná veta už citovaného ustanovenia) je, že adresát sa v čase prvého pokusu o doručenie v mieste doručenia zdržiaval. Ak to tak nebolo (napr. adresát sa v čase prvého doručenia zdržiaval na adrese svojho trvalého pobytu, teda nie na korešpondenčnej adrese), potom účinky fikcie doručenia zásielky určenej do vlastných rúk nemohli vôbec nastať.

V danom konkrétnom prípade to znamená, že pokiaľ sa sťažovateľ v čase doručovania zásielky zdržiaval v obci [REDACTED] (nie teda v [REDACTED] na korešpondenčnej adrese), potom mal túto skutočnosť v odvolacom konaní vedenom najvyšším súdom jasne a jednoznačne deklarovať a pripojiť, resp. ponúknuť dôkaz preukazujúci, že v mieste doručenia sa v čase doručenia nenachádzal. Sťažovateľ sa však takto v odvolacom konaní nebránil a nepostupoval.

Ďalej sťažovateľ namietal, že doručovaná zásielka bola označená zavádzajúcim spôsobom, a to ako upovedomenie, nie teda ako rozhodnutie.

Ani túto námietku nepovažuje ústavný súd za akceptovateľnú. Najvyšší súd v tejto súvislosti dostatočne presvedčivým spôsobom vysvetlil, že rozhodnutím je i taký akt orgánu verejnej správy, ktorý síce nemá formálne náležitosti rozhodnutia, ale sa dotýka, resp. môže sa dotknúť práv a právom chránených záujmov fyzických alebo právnických osôb. Pojem „rozhodnutie“ je označením technickým a je potrebné k nemu pristupovať vždy z hľadiska jeho obsahu, a nie formy, pričom za spôsobilý predmet súdneho prieskumu sa považujú aj listy s charakterom rozhodnutia.

Sťažovateľ bez toho, aby s uvedenými úvahami najvyššieho súdu polemizoval, iba uvádza, že nebolo možné v danom prípade odvolávať sa na rímsko-právnu zásadu „vigilantibus iura scripta sunt“.

Ústavný súd považuje v danej súvislosti za podstatné, že napriek označeniu zásielky ako upovedomenie (teda nie ako rozhodnutie) sťažovateľ postupoval správne, keď podal proti odvolaciemu rozhodnutiu orgánu verejnej správy (označenému ako upovedomenie) žalobu podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku. Sťažovateľ teda správne pochopil, že v skutočnosti (obsahovo) ide o rozhodnutie, a postupoval v súlade so svojimi zákonnými možnosťami. To znamená, že nesprávne označenie rozhodnutia ako upovedomenie nemalo nijaký nepriaznivý vplyv na jeho možnosť brániť sa v rámci správneho súdnictva proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2015